

Ei koskaan eläkkeelle!

Graafikko Helmiriitta Honkanen

TEKSTI KAISA-MARIA PELTOKORPI / TAITTO JA KUVITUS HENRI SUHONEN

Puna-valkoraidalliseen essumekkkoon pukeutunut 95-vuotias nainen hulmauttaa sisään silmät tuikkien. Hän on tulossa ystävättärensä kanssa Ateneumin taidenäyttelystä ja huristellut pizzalaatikat kainalossa taksilla kotiin. Hän istuu seurassamme uudenvuoden aattoilta pitkälle aamuyöhön, esittelee hehkuvan värikkäitä maalauksiaan ja tarinoi vuosisadan mittaisesta elämästään mainospiirtäjänä ja vapaana taiteilijana.

Taiteilija, graafikko Helmiriitta Honkanen (o.s. Cornér, s. 1920–) työskenteli Osuusliike Elannon mainospiirtäjänä vuosina 1961–1978. Koko kansan yhdistäneeseen Elantoon hänet palkattiin taitavien exlibris-näytteiden perusteella. ”Juuri tällaista mielikuvitusta olemme etsineet!”, iloitsi mainospäällikkö, maisteri Väinö Hakala. ”Oli hauskaa tehdä julisteita, ne olivat kuin exlibris suuremmassa koossa”, kirjoittaa Honkanen blogissaan, jota hän edelleen – nyt 95-vuotiaana – Facebookin ohella tiiviisti päivittää. Honkasen aloittaessa Elannon mainospiirtäjänä elettiin julistetaiteen kulta-ajan loppuvaiheita. Silkkipainotekniikalla painettuja julisteita Honkanen ehti tuottaa Elannossa yli 100 kappaletta. Vuonna 1965 valokuva syrjäytti piirroksen julistetaiteessa.

Honkanen pääsi opiskelemaan Taideteolliseen keskuskouluun vuonna 1938. Seuraavana vuonna syttyi talvisota. Taideakatemian vintillä piirrettiin julisteita ikkunoiden peittämiseen tarkoitetuille pimennyspapereille. Paikalle oli komennettu myös mies hiekkämpäreineen ja lapioineen sammuttamaan palopommien sytyttämiä tulipaloja. Kolmen vuoden graafillinen kurssi venyi seitsemään sodan ja sairastelun takia. Honkasen keuhkoista löytyi varjostuma, joka onneksi myöhemmin paljastui vanhaksi arveksi, eikä pelätyksi tuberkuloosiksi. Opintojen ohessa Honkanen toimi myös ilmavalvonta- ja kanttiinilottana. Lottakomennuksella Karjalan Kannaksella vuonna 1944 hän tapasi myös tulevan aviomiehensä, ja sai tämän kanssa kolme lasta.

Honkasen taiteellinen lahjakkuus juontaa juurensa pitkälle Suomen kulttuurihistoriaan. Hänen isoisänsä on professori E.N. Setälä ja isoäitinsä kirjailija Helmi Krohn, äitinsä arkkitehti Salme Setälä ja isänsä taloustoimittaja Frithiof Cornér. Kirjailija Aino Kallas on hänen isotätinsä. Elanto oli paisunut tunnetun poliitikko Väinö Tannerin johdossa ”kuin ranskanpullataikina”. Hänen kuolemansa jälkeen alettiin tehtäviä kuitenkin ulkoistaa yksityisille yrityksille. Honkanen joutui kolmeksi vuodeksi Elannon vintin siivojaksi ja vuoden 1978 laman myötä hänet siirrettiin ennenaikaiselle eläkkeelle 80 muun työntekijän kanssa. Vinttisiivoijan tehtävä osoittautui kuitenkin graafikolle todelliseksi aarraitaksi. Sieltä löytyi koko Elannon vuosisadan visuaalinen historia pakkauksineen, etiketteineen ja julisteineen. Julisteita löytyi kaikkiaan yli 1000. Honkanen sai esineet pelastettua ja toimitti ne Helsingin kaupunginmuseoon ja Lahden julistemuseoon. Aineisto inspiroi niin, että hän alkoi tutkia suomalaista julistetaitetta ja valmistui taiteen maisteriksi Helsingin Taideteollisesta korkeakoulusta vuonna 1993 73-vuotiaana.

Muun muassa Elannon visuaalisesta tuotannosta hän on julkaissut myös useita kirjoja ja järjestänyt lukuisia kansallisia ja kansainvälisiä näyttelyitä. Elämänsä viimeisiä vuosia hän pitää elämänsä parhaimpina. ”Terveys ei enää ole kummoinen, mutta nyt voin keskittyä täysin maalaamiseen!” Uudesta taidenäyttelystään kertovassa blogipostauksessa hän julistaa: ”Ei koskaan eläkkeelle!”

*Helmiriitta Honkanen
(o.s. Setälä, vuoteen 1934 Cornér)*

- s. 8. lokakuuta 1920 Helsinki
- Suomalainen taidemaalari, graafikko ja kuvittaja.
- Julkaissut useita teoksia, erityisesti lastenkirjoja ja graafisen suunnittelun historiasta kertovia tietokirjoja.
- Työskenteli Elannon mainospiirtäjänä 1961–1978.
- Suorittanut Taideteollisen keskuskoulun graafillisen kurssin 1945, taiteen kandidaatin opinnot 1983–1985 ja valmistunut taiteen maisteriksi Taideteollisesta korkeakoulusta 1993.
- Lukuisia kansainvälisiä taidenäyttelyitä Kiinasta USA:an.
- Milanon trennaalin julistekilpailun kultamitali 1968
- Toimi sotavuosina valonheitin- ja kanttiinilottana
- Honkasen isovanhemmat olivat kirjailija Helmi Krohn sekä kielentutkija ja poliitikko E. N. Setälä. Vanhammat olivat äiti arkkitehti Salme Setälä ja isä taloustoimittaja Frithiof Cornér.

Lähteet:

Helmiriitta Honkasen blogi: <http://helmiriitta.vuodatus.net>